

БАТЬКІВЩИНА ЗАПОРОЗЬКОГО ГЕТЬМАНА ІВАНА СУЛИМИ СЕЛО РОГОЩА

Село Рогоща пов'язують з літописним містом Оргоща (згадано у літописі під 1159 р.)¹. Як місто (а розміри рогощанського городища значно більші, ніж середньостатистичні для городищ Київської Русі) поселення було згадане в Іпатіївському літописі, коли київський князь Ізяслав Давидович відібрав у чернігівського князя Святослава Ольговича сім «пустих» міст – у т.ч. Оргощ (чи Оргище) («въ нъхъ съдятъ псареве же и половци»)². У 1496 р. Рогощею (селищем Ргощъ) на отчизних та дедизних володів Віленський підключий Богдан Павлович³.

Як зазначав історик та археолог М. Добровольський, назва села від XII до XVI ст. змінювалась таким чином: Р'гощ – Оргощ (Оргище) – Рогощ – Рогоща. Сучасна назва стала усталеною лише у XVI–XVII ст. Крім того, у XVI–XVII ст. Рогоща називалося й просто Селищем⁴.

Щонайменше з XVI ст. селом володіли князі Котурницькі, а наприкінці XVI ст. рогощанськими землями заволоділи шляхтичі Болдаковські. О. Лазаревський опублікував цікавий документ з історії села. 11 березня 1587 р. Семен Болдаковський отримав від любецького державці Миколи Лосатинського «справо польське» на Рогоські землі⁵. Поява цього листа вочевидь пов'язана із одруженням Семена Болдаковського на Агаті Котурницькій, у зв'язку із чим подружжю був наданий документ з обводом маєтності.

Однак у цей час любецьким старостою був О. Вишневецький урядником. А от за даними П. Кулаковського, Микола (Миколайович? – І.К.) Лосатинський у 1642 р. був чернігівським державцем⁶.

1 История городов и сел Украинской ССР. Черниговская область. – К.: Институт истории АН УССР; Глав. ред. Украинской Советской энциклопедии, 1983. – С. 709.
2 Добровольский М. П. Село Рогоща Черниговского уезда (Археологическая справка). – Чернигов: Типография Губернского земства, 1904. – С. 1-2.
3 Добровольский М. П. Село Рогоща Черниговского уезда. – С. 3; Акты Литовской Метрического округа, 1896. – С. 123.
4 Добровольский М. П. Село Рогоща Черниговского уезда. – С. 4.
5 Лазаревский А. Л. Исторические заметки о некоторых селах Черниговской губернии // Черниговская памятка на 1896/97 год. Карманная справочная книжка. – Чернигов: Губернская типография, 1896. – Отд. III. – С. 1-32; Лазаревский А. Л. Обзорение Румянецкой описи Малороссии. Вып. 1. – Чернигов: Губернская типография, 1866. – С. 30.
6 Кулаковский П. Чернигово-Сиверщина у складі Речі Посполитої, 1618–1648. – К.: «Темпора», 2006. – С. 421.

Цікаво, що село Рогоща знаходилась на самому кордоні Любецького староства Київського воєводства Речі Посполитої та Чернігово-Сіверщини, що входила на той час до Московської держави. Саме це дозволило П. Кулаковському стверджувати, що за московського панування «Ргощ» (Рогоща) належав до Чернігівського замку⁷.

Особиста печатка
А. Сулимирського
(1615 р.)⁸

Село Рогоща дало Україні запорозького гетьмана («старшого») Війська Запорозького – Івана Михайловича Сулиму (1628 (?), 1633–1635 рр.). Корені цієї родини виводяться істориками із західноукраїнського регіону (у XVI ст. Сулими володіли маєтками в Кременецькій волості на Волині); з часом, як зазначає В. Щербак, бачимо Михайла Сулиму серед «засновників нових поселень на Подніпр'ї. У с. Рогоща у Михайла народився син, якому судилося здобути гетьманську булаву – Іван»⁹.

Цікаво, що нащадки Сулим вели свій родовід від «зашедшего из немецкой земли» шляхтича Івана Сулими, який за Сигізмунда III немовби був великим коронним канцлером. Але, як зазначав О. Лазаревський: «это заблуждение правнуков относительно происхождения своего прадеда, ничем иначе не может быть объяснено, как одною боязнью признаться, что в действительности прадед их был – один из известных представителей запорожских казаков»¹⁰.

Відомо, що у 30-ті рр. XVII ст. якійсь боярин Сулима воявив з Лівобережжя до «Дикого Поля» селітру¹¹. Між іншим, у Любецькому старостві фіксується родина зі схожим прізвищем – Сулимирські (у 1615–1618 рр. Андрій Сулимирський був любецьким та лоевським підстаростою)¹². У 1615 р. дружиною Миколи Роз-

7 Кулаковский П. Чернигово-Сиверщина у складі Речі Посполитої. – С. 435.
8 Алфьоров О., Однороженко О. Українські особові печатки XV – XVII ст. за матеріалами київських архівосховищ. – Харків: Харківське обласне об'єднання Всеукраїнського товариства «Проміс» ім. Т.Г. Шевченка, 2008. – С. 161.
9 Щербак В. Соціальний портрет козацької верхівки другої половини XVI – першої половини XVII ст. // «Ступні встановлює суд історії» / Збірник на пошану Федора Павловича Шевченка. Національна академія наук України; Інститут історії України НАН України. – Т. 2. – К., 2004. – С. 183-193; Щербак В. О. Українське козацтво: Формування соціального стану: Друга половина XV – середина XVII ст. – К.: KM Academia, 2000. – С. 138.
10 Лазаревский А. Сулимовский архив: Семейные бумаги Сулим, Скоруп и Войцеховичей XVII-XVIII вв. – К.: Тип. К.Н. Милевского, 1884. – С. XVII.
11 Бойко І. Д. Селянство України в другій половині XVI – першій половині XVII ст. – Львів, Вид-во АН УРСР, 1963. – С. 79.
12 Любецькіє гончары в 1615 году / Документи, известия и заметки // Киевская Старина. – 1902. – Февраль. – Отд. II. – С. 89; Bobiński W. Województwo kijowskie w czasach Zygmunta III Wazy. Studium osadnictwa i stosunków własności ziemskiej. – Warszawa: Uniwersytet Warszawski, 2000. – S. 230.

стина козаків симпатизувала П. Павлюку та І. Зліно, частина козацької черні та майже вся старшина – Василю Томиленку. Одна з основних вимог козаків – термінове збільшення королівського реєстру. Козаки навіть сподівалися на війну з Османською імперією (А. Киселю довелось видати спеціальний лист, який заперечував ці чутки)²⁸.

Розпочалося повстання на чолі з П. Павлюком. Очевидно, що певні симпатії до П. Павлюка були і у В. Томиленка, адже той не хотів з ним воювати і навіть збирався скласти булаву. Позиція В. Томиленка загрожувала становищу старшини. Наприкінці липня 1636 р. старшина самовільно обрала гетьманом переяславського полковника (займав цей уряд щонайменше з 1635 р.²⁹; 1633 р. – зем'янин Київського воєводства³⁰) Саву Кононовича. Це викликало незадоволення королівського комісара С. Конєцпольського, але той затвердив вибір старшиною С. Кононовича – «людини доброї та спокійної і водночас рицаря»³¹. Свое походження С. Кононович брав з шляхти Любецького староства³².

П. Павлюку була не на користь зміна реєстрового гетьмана, тому він надіслав тритисячний загін на чолі з Карпом Скиданем³³ та Семеном Бутовичем. Бунтівникам вдалося зненацька заарештувати в Переяславі С. Кононовича, військового товариша Саву (Федора. – І.К.) Онишкевича та ще кількох ватажків реєстрової старшини³⁴. С. Кононович тоді ж був страчений: «здійснили злочин з такою швидкістю, як і намічалось: схопили гетьмана або ж старшого Війська Запорозького [С. Кононовича], писаря Онушкевича і багатьох інших старшин»³⁵, або ж: «на середину майдану вивели Саву й Хфедора, прочитали їх злочинства проти козацтва і рідного краю, вбили їх з рушниць, а решту старшини покарали іншим способом»³⁶.

Повстання Павлюка було придушене. 16 грудня козаки були розбиті армією польного гетьмана. 24 грудня П. Павлюк і В. Томи-

28 Hetmani zaporozcy w służbie króla i Rzeczypospolitej. – S. 184–186.

29 Hetmani zaporozcy w służbie króla i Rzeczypospolitej. – S. 194.

30 Молзалевский В.Л. Малороссийский родословник. – Т. 4 (П-С). – К.: Типо-Литография С.В. Кузьменко, 1914. – С. 190–191.

31 Hetmani zaporozcy w służbie króla i Rzeczypospolitej. – S. 186–188, 197–198.

32 Кондратьев І.В. Шляхта Любецького староства як джерело поповнення Війська Запорізького / І.В. Кондратьев // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. Випуск 52 (спешивуток). – К., 2011. – С. 310–318.

33 У матеріалах королівської люстрації Любецького староства 1636 р. фіксується Скиданська земля.

34 Яковенко Н.М. Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII ст. – С. 275; Hetmani zaporozcy w służbie króla i Rzeczypospolitej. – S. 188.

35 Шербак В.О. Щоденник Ш. Окольського як джерело для вивчення історії антифеодалних рухів на Україні в першій половині XVII ст. // Феодалізм на Україні: Збірник наукових праць. – К.: Наукова думка, 1990. – С. 132–142.

36 Козацькі ватажки та гетьмани України: Укладено на основі «Історії України-Руси» Микола Аркаса / Упор. Я. Мельничук та Б. Карабін. – Львів: Ред.-вид. відділ, 1991. – С. 49–50.

ленко потрапили у полон, їх відразу відвезли до Барської фортеці, а з Бару – до Варшави. В. Томиленка намагався врятувати від смерті А. Кисіль, але 19 квітня П. Павлюк та В. Томилович (Томиленко) були страчені – четвертовані за міськими мурами як бунтівники. Тіла страчених були виставлені на загальний огляд³⁷.

Смерть В. Томиленка та С. Кононовича фактично припинила тимчасову монополію дрібного любецького боярства на гетьманський уряд Війська Запорозького. Лише напередодні Хмельниччини старшим Війська Запорозького став Матвій Гладкий, що походив з любецького боярства, згодом він став одним із соратників Б. Хмельницького³⁸.

Зважаючи на те, що з іншого осередку служебної шляхти – Овруча, походили такі козацькі ватажки, як І. Виговський³⁹ та П. Тетеря⁴⁰, а з остерського боярства вийшов запорозький гетьман Я. Острянин⁴¹, вочевидь, існували періоди дрібнобоярської монополії і цих територіальних спільнот.

Цікаво, що до 40-х рр. XVII ст. Сулими ще володіли якимись маєтностями у Рогощі. Серед землевласників села згадаємо також зем'ян Скидковичів (Скиданей). Між іншим, одним із соратників П. Павлюка був згаданий вище К. Скидань. 15 червня 1616 р. шляхтич Скидані були «консервовані [...] при певних ґрунтах», затвердивши за собою Роголівщину (вочевидь, таки Роголівщину рчи Рогощу)⁴². У матеріалах королівської канцелярії 1620–1621 рр. Рогоща була згадана належною до Чернігова. Частина земель за привілеєм від 11 грудня 1620 р. належала Адамові Гарабурді (Харабурді), тоді ж Рогоща названа «пустим» селищем. У 1638 р. 10 димів в селі належало шляхтичу Павловському⁴³.

Напередодні Національної революції українського народу середини XVII ст. польська аристократія не цуралась захоплення володінь місцевої шляхти. Приводом для цього могла бути, зокрема, відсутність автентичних королівських привілеїв, або небажання шляхти виконувати розпорядження любецького староства. Рогощанський ґрунт та частину Бровенщини відібрав у шляхтичів Болдаковських чернігівський підсудок (1637–1668 рр., з 1649 р. –

37 Hetmani zaporozcy w służbie króla i Rzeczypospolitej. – S. 190.

38 Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття. – С. 204–207; Hetmani zaporozcy w służbie króla i Rzeczypospolitej. – S. 52–53.

39 Hetmani zaporozcy w służbie króla i Rzeczypospolitej. – S. 254.

40 Jablonowski A. Historia Rusi południowej. – Krakow: Akademia Umiejetnosci, 1912. – S. 285.

41 Шербак В. Соціальний портрет козацької верхівки другої половини XVI – першої половини XVII ст. – С. 186.

42 Центральної державний історичний архів України у м. Києві. – Ф. КМФ-36. – Оп. 1. – С. 42. Центральної державний історичний архів України у м. Києві. – Ф. КМФ-36. – Оп. 1. – С. 207. Волинська метрика. Книга РМ 21 (1613, 1615–1616, 1618–1619 рр.). – Арк. 49зв.–51зв.

43 Кулаковський П. Чернігово-Сіверщина у складі Речі Посполитої. – С. 251, 288, 435.

номінально) Якуб Война-Оранський⁴⁴. Якщо у шляхтичів Болдаковських ця маєність була відібрана, то у Сулим вона була придбана. У королівській грамоті 1659 р. втрата Сулимами Рогощі пояснювалась неправомірним продажем маєтку старшого брата Федора Северина поляку Оранському⁴⁵.

Під час війни Семен Болдаковський повернув собі Рогощу. 5 вересня 1660 р. Василь Семенович Болдаковський отримав універсал Ю. Хмельницького: «грунта рогосские, еще за держави польской разграничуются помеж Сибережа и Хмельницею и отцу его грунта рогосские доставшиися»⁴⁶. На цей час він займав уряд білоуського сотника⁴⁷.

У 1659 р. Федір Іванович Сулима зробив спробу повернути собі Рогощу як частину Мишуківського ґрунту. Він виправив собі грамоту Яна Казимира: «по смерті уродженого князя Якуба Оранського підсудка Чернігівського, померлого без потомків, його добра ленні село Рогоща чи Городище назване, над рікою Білоус, у воєводстві Чернігівським лежаче». Зазначалось, що Ф. Сулима втратив ці землі через неправомірний продаж маєтку рідним братом. Рогоща була надана Ф. Сулимі на ленному праві⁴⁸. Між іншим, боротися за повернення батьківського маєтку Федір став лише після смерті братів – Северина та Стефана. Обидва були вбиті 29 серпня того ж року, під час придушення антивиговського повстання у Переяславі⁴⁹.

Звичайно, універсал польського короля вже не мав юридичної сили, і ця маєність залишилася за Болдаковськими⁵⁰. У 1661 р. Ф. Сулима, вочевидь, у якості компенсації за втрачений батьківський спадок таки отримав від короля Яна Казимира у володіння села Любецького староства – Юльче (Йолча) та Березки, але знаходились ці села на Правобережжі, що залишилось у складі Речі Посполитої⁵¹.

44 Лазаревский А. Л. Исторические заметки о некоторых селах Черниговской губернии. – С. 1-3; Кулаковский П. Земські урядники Чернігово-Сіверщини у 1621-1648 роках // Цензор. До 100-річчя від дня народження професора Дмитра Похилевича. – Львів: Львівський національний університет ім. Івана Франка, 1998. – С. 113-130.
45 Лазаревский А. Сулимовский архив. – С. IV.
46 Лазаревский А. Л. Исторические заметки о некоторых селах Черниговской губернии. – С. 1-3; Лазаревский А. Л. Обозрение Румянцева описи Малороссии. – С. 30; Филаретов. Уезд: Черниговский, Козелецкий, Суражский, Кролевецкий и Остерский. – Чернигов: Земская типография, 1874. – С. 143.
47 Gajecy G. The Cossak Administration of Hetmanate. – Cambridge, Massachusetts: Harvard Ukrainian Research Institute, 1978. Т. 1. – Р. 89.
48 Лазаревский А. Сулимовский архив. – С. 14-15.
49 Kroll P. Od ugody Hadziackiej do Cudnowa. – S. 278.
50 Лазаревский А. Л. Исторические заметки о некоторых селах Черниговской губернии. – С. 3-4.
51 Лазаревский А. Сулимовский архив. – С. 15-16; Кривошея В. Козацька січчя в національній революції середини XVII ст. – С. 18; Kroll P. Od ugody Hadziackiej do Cudnowa. – S. 277.

Повернувся на Лівобережну Україну Ф. Сулима лише у 1673 р. (помер 1690 р.)⁵².

Володар Рогощі Василь Болдаковський у 1669 р. брав участь у засіданні Генерального суду в Батурині (вочевидь, був суддею), на якому вирішувалась справа між любецьким шляхтичем Іваном Козловичем та військовим товаришем Леонтием Полуботком⁵³. 1669 р. займав уряд чернігівського полкового сотника, 1671 р. згадувався як Чернігівський полковник, а 1673 р. – як полковий суддя. У тому ж році він зайняв посаду батуринського сотника⁵⁴. У В. Болдаковського було два сини, одного з яких звали Андрієм, а другого, можливо, Григорієм. Хтось із них отримав універсал І. Мазепи на с. Зметнів⁵⁵. 1690 р. Анастасія Болдаковська з синами Григорієм та Андрієм отримала універсал гетьмана на хутір під с. Ямище неподалік Рогощі⁵⁶. У 1698 р. Григорій Болдаковський був військовим канцеляристом. Від нього пішов рід Гриценків-Болдаківських, який користувався гербом Грабе⁵⁷.

Андрій Болдаковський так само став військовим канцеляристом. Чоловіком його рідної сестри Пелагеї був чернігівський полковий суддя Василь Томара. У 1729-1730 рр. частиною селами Рогоща і Томарівка володіла удова П. Томара (Болдаковська). Після смерті чоловіка до неї відійшли й с. Брагинці Басанської сотні Переяславського полку⁵⁸. Подружжя народило сина Григорія. Від Пелагеї володіння перейшли до чоловіка її онуки Катерини – Василя Комаровського⁵⁹.

У 1742 р. біля с. Кошівка на р. Білоусі знаходився млин «удовствующей судиной черниговской» Пелагеї Василівни Томари, млин був побудований «на их власних землях, от Семена Болдаковського деда, Петраша дяде, за владения Болдаковського

52 Лазаревский А. Сулимовский архив. – С. XVII.
53 Декрет генерального судья Ивана Домонтовича по делу о споре за земельные владения в Черниговском полку Ивана Козловича с Леонтием Артемьевичем Полуботком, войсковым товарищем. Батурин, 29 апреля 1669 г. (копия конца XVIII в.). – Чернігівський історичний музей ім. В. Тарновського. – Івн. №. 14-5/2/ Ал.-501. – Арк. 1-2.
54 Gajecy G. The Cossak Administration of Hetmanate. – Р. 72, 77, 89; Павленко С. Золотий вік Батурини (1625-1707 рр.) // Сіверянський літопис. – 1995. – № 4. – С. 54-68.
55 Василенко Н. II Генеральное следствие о маестностях Черниговского полка 1729-1730 гг. / Изд. ред. «Земского сборника Черниговской губернии». – Чернигов: Типография Губернского земства, 1908. – С. 127.
56 Універсали Івана Мазепи (1687-1709) / Упор. І. Бутч. – Київ, Львів: Наукове товариство ім. Т. Шевченка, 2002. – С. 208-209.
57 Лукомский В. К., Молзалецкий В. Л. Малороссийский гербовник. – К.: «Либідь», 1993. – С. 37.
58 Кондратьев Л., Кривошея В. Нарис історії Чернігівщини періоду козацтва. Любеч. – К.: ІПЕД НАНУ, 1999. – С. 56.
59 Лазаревский А. Л. Обозрение Румянцева описи Малороссии. – С. 5, 20, 30.

судевського була Ядвіга Сулимирська (у 1636 р. згадана як удова)¹³. Цікаво, що за привілесом короля Яна Казимира від 30 липня 1661 р. Федір Іванович Сулима отримав у володіння села Любецького староства на Правобережжі – Юльче (Йолча) та Березки¹⁴. А вже за пожалуванням короля Михайла (1669–1673 рр.) Йолчею володіли Сулимирські-Розсудовські¹⁵. Це дозволяє стверджувати, що рід Сулими може бути якоюсь бічною гілкою роду Сулимирських. До того ж, Сулимовщина як урочище між селами Рогоща та Хмельниця була згадана ще у підтверджувальному документі 1587 р. любецького державці М. Лосатинського¹⁶.

Загалом для шляхти Любецького староства було характерне розгалуження прізвищ (тим більше, що прізвища як лексемні антропонімоформули ще не були усталеними і могли змінюватись). Наприклад, різні гілки любецьких бояр Корольків виступали під прізвищами від Королесіусів до Корольковичів чи Корольків-Масловичів; різні гілки роду Кононовичів (Посудевських) могли йменуватися Кононовичами-Посудевськими-Внучко, чи просто Посудичами, тощо.

Як зазначає В. Щербак, восени 1628 р., після загибелі М. Дорошенка, Івана Сулиму було обрано гетьманом¹⁷. Очевидно, що старшим його обрали козацька чернь. Адже у 1628 р. реєстровим гетьманом був обраний Григорій Савич-Чорний з роду любецьких бояр-шляхти Величковських (Савичів-Величковських)¹⁸. Виконуючи рішення шляхетського сейму 1629 р., він провів ревізію реєстру¹⁹. У березні 1630 р. був страчений повсталими козаками у м. Боровица на Черкащині²⁰.

У цей час І. Сулима неодноразово очолював походи на Крим, але в історію він увійшов передусім як очільник виступу проти

13 Lustracja Dóbr Króla JMci w województwach trzech: Podolskiem, Braclawskiem, Kijowskiem leżących // Jabłonowski A. Lustracje Królewsczyzn ziem Ruskich: Wołyńia, Podola i Ukrainy z pierwszej połowy XVII wieku / Źródła dziejowe. – T. V. – Warszawa: Skład główny w księgarni Gebethnera i Wolffa, 1877. – S. 89, 93.

14 Лазаревский А. Сулимовский архив. – С. 15–16; Кривошея В. Козацька еліта в національній революції середини XVII ст. (Гетьманат Юрія Хмельницького) // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. – К.: ІПЕНД ім. між Рзeczarpopolitą a Moskwą w latach 1658–1660. – Warszawa: WUW, 2008. – S. 277.

15 Bobiński W. Województwo kijowskie w czasach Zygmunta III Wazy. – S. 229–230

16 Лазаревский А. Сулимовский архив. – С. IV; Зайченко В. Село Новий Білоус та його округа. – Чернігів: Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека ім. В.Г.Короленка, 2003. – С. 29.

17 Щербак В. Соціальний портрет козацької верхівки. – С. 185–186

18 Яковенко Н. М. Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII ст. Волинь і Центральна Україна. Вид. друге, перегл. і випр. – К.: Критика, 2008. – С. 275.

19 Свєрбігуз В. Старосвітське панство. – Варшава: Studio Literka, 1999. – С. 25.

20 Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття. – К.: Генеза, 1997. – С. 152, 164–165

утвердження польського панування в Україні²¹. Повстання розпочалося, коли під час чорноморського походу в ніч з 11 на 12 серпня 1635 р. козаки захопили Кодак. Відомо, що у придушенні повстання Сулими та Павлюка брав участь Василь Томиленко. Тоді ж, у 1635 р., він став реєстровим гетьманом. Як зазначають польські історики, наприкінці 1636 – у першій половині 1637 р., це була людина, яка мала визначний вплив на події в Україні. Відомо, що він був досвідченим у військових справах та користувався популярністю серед козаків. Брав участь у Смоленській війні з Москвою 1632–1634 рр. До обрання гетьманом щонайменше з 1636 р. був військовим осавулом²². Походив він, очевидно, з родини любецьких бояр Томилевичів. Цікаво, що одним із його соратників був Павло Міхнович²³, вочевидь, з роду любецьких бояр Міхновичів.

На початку 1636 р. до короля були направлені послы Війська Запорозького – черкаський сотник І. Барабаш і чигиринський З.-Б. Хмельницький²⁴. Але у цей час козацька чернь обрала свого гетьмана – Івана Злія (Zły)²⁵. Можливо, що І. Злій мав спільні корені із любецькими боярами Зліями. На Зліївському ґрунті Любецького староства виникли села Малий Зліїв (Старий Зліїв, Зліїв) та Великий Зліїв.

Козацький гетьман І. Злій намагався перетягнути на свій бік широкі козацькі маси. Гарантуючи збереження власності та прав, він розіслав кілька універсалів реєстровим козакам. За його наказом, Запорозьке військо мало бути готове до війни. Коронний комісар Лукаш Жолкевський розумів, що некерована запорозька армія може становити загрозу стабільній ситуації в Україні. Йому вдалося переконати І. Злія та козацьку старшину не виступати проти реєстрових козаків. До того ж, запорозька старшина (здебільшого шляхетського походження), володіючи маєтками та землями, і сама не хотіла виступати проти Речі Посполитої. Було знайдено компроміс. Новому королівському комісару Адаму Киселю²⁶ та гетьману І. Злію вдалося на козацькій раді частково приборкати свавілля козацької черні, але та швидко обрала собі нового лідера – Павла Павлюка²⁷.

25 вересня 1636 р. І. Злій склав з себе повноваження старшого Війська Запорозького. Але у козацькому таборі глибоко розколювалися

21 Щербак В. Соціальний портрет козацької верхівки. – С. 185–186

22 Hetmani zaporoscy w służbie króla i Rzeczypospolitej / Pod red. P. Krolla, M. Nagielskiego, M. Wagnera. – Zabrze: Wydawnictwo inforteditions, 2010. – S. 179–180.

23 Hetmani zaporoscy w służbie króla i Rzeczypospolitej. – S. 190.

24 Яковенко Н. Нарис історії України. – С. 166.

25 Hetmani zaporoscy w służbie króla i Rzeczypospolitej. – S. 180.

26 На думку чернігівських істориків-краєзнавців, Адам Кисель володів селом Любецького староства Киселька. Див.: Студьонова Л. Ось де, люди, наша слава (бесіди про Чернігівське козацтво). – Ніжин: Видавництво «Аспект-Поліграф», 2004. – С. 86.

27 Hetmani zaporoscy w służbie króla i Rzeczypospolitej. – S. 181–183.

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

Збірник наукових праць

ЗАПОРІЗЬКА СІЧ І УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО

Київ
2012

Запорізька Січ і українське козацтво

отца»⁶⁰. Наприкінці XVIII ст. Рогоща належала бунчуковому товаришу Василю Комаровському⁶¹. На початку XX ст. у с. Рогоща знаходився маєток дворян Комаровських (маєток був побудований на давньоруському городищі). Дворяни Комаровські виводили свій родовід від Іраклія Комаровського, єпископа Чернігівського та Новгород-Сіверського (1752–1761 рр.)⁶².

60 Список водяних мельниць Чернігівського полка (1742 года). (С предисловием А. Лазаревского) // Записки Чернігівського губернского статистического комитета. – 1872. – Вып. 5–6. – Кн. 2. – С. 115.

61 Інститут рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського – Ф. II – Спр. 13697. Опись Чернігівського наместничества (1779-1781). Подготовлено Д. Пашенко. – Арк. 60.

62 Добровольский М.П. Село Рогоща Чернігівського уезда. – С. 6–10.